

MAREȘALUL ALEXANDRU AVERESCU.

După o viață îndelungată de continui și variate studii, după o viață închinată neîntrerupt celor mai vitale interese ale țării, contribuitoare efectiv la întregirea patriei și apoi la a ei reorganizare și consolidare ; după o viață de muncă fără preget și plină de frământări, în care clipele de glorie neperitoare și de aclamații furtunoase alternau cu altele de griji neînchipuite și de mari neajunsuri ; trupul neînsuflețit al *Mareșalului Alexandru Averescu* a fost dus, spre veșnică odihnă, în ziua de 6 Octomvrie 1938, la *Mărăști*, în acel pământ sfințit prin superioara strategie a Comandantului și vitejia neîntrecută a ostașului român.

Așezat în cripta eroilor, ai căror șef slăvit era, se odihnește acum omul care, cît a trăit, n'a știut ce înseamnă a se cruța.

Astăzi, odată cu dispariția Mareșalului, au dispărut și animozitățile. Constatăm cu duioșie că jalea e unanimă și adîncă. Toți oamenii de bine depe întinsul Romîniei sînt stăpîniți de unul și același gînd : că e incomensurabilă pierderea, că a plecat spre lumea în care nu e nici întristare, nici suspîn, ultimul bărbat cu adevărat mare din vechea generație și că, în întunecatele împrejurări în care se zbate întreaga Europă, octogenarul Mareșal, de nu se stîngea, putea fi încă de mare folos Neamului și Tronului. Nici o notă discordantă în imnul de slavă, ce s'a ridicat spre ceruri.

Toată suflarea romînească, în frunte cu Regele ei, i-a adus Eroului, ultimul omagiu de recunoștință.

Eroul însă, marele conducător de oști, a fost și un mare înțelept.

Posteritatea nu va uita dîrza-i împotrivire la planul «Triunghiului morții», prin care urma să se sacrifice, fără niciun fo-

los, zeci de mii de vieți. Invingătorul dela Mărăști, prudent și profund înțelegător al situațiilor, a înlăturat o asemenea hecatombă cu totul inutilă, iar, prin opunerea sa hotărîtă, nu numai că a salvat acele vieți tinere și prețioase, dar a și împiedecat săvîrșirea unei greșeli cu, eventual, dezastroase urmări... Gest de înțelept.

Tot astfel nu va uita posteritatea cum a fost el în stare — ceiace nici un altul n'ar fi putut înfăptui în acele vremuri — să oprească dezlănțuirea mișcărilor dezordonate ale maselor muncitorești, adînc tulburate, imediat după război, de pildele odioase date de aceia dintre aliați, care părăsiseră frontul în toiul luptelor. Ca șef al guvernului, generalul Averescu a restabilit ordinea și a reîntronat pacea internă... Alt gest de înțelept.

Chemat de repetate ori la cîrma țării, a guvernat-o înțelepțește. În guvernările lui, din cele mai spornice de după război, au fost vindecate cu chibzuință și calm multe din rănile rămase deschise.

În opoziție apoi, ca și la putere, distinsul bărbat de stat Averescu urmărea cu excepțională pătrundere soluționarea tuturor problemelor publice și-și rostia cuvîntul autorizat. De relevat îndeosebi necontestata sa competență în chestiile economice și financiare. În panegiricul închinat lui de ziarul de specialitate «Argus» se adeverește că: «cel puțin în patru probleme capitale: problema monetară, politica bugetară, politica scontului și chestiunea datoriilor, mareșalul a dat o contribuție teoretică și tactică din cele mai interesante».

Mareșalul Averescu întrunea astfel în personalitatea sa însușiri de distins bărbat politic cu acele de strălucit militar — combinare de sigur nu prea des întilnită în istoria oamenilor iluștri.

Dar dintre aceste două categorii de însușiri și preocupări, firește că, precădere au avut, aproape în tot cursul vieții sale, cele militare. Alexandru Averescu a fost înainte de toate soldat. Din prima tinerețe și până la o vîrstă destul de înaintată, numai soldat.

Și-a început cariera militară, la 18 ani, ca voluntar în războiul independenței; a urcat apoi — datorită exclusiv meritelor sale, fără nicio protecție de altă natură — toate treptele erarhiei din armată, ajungînd să devie, — după remarcabile studii absolvite la Școala Superioară de Război din Turin și neuitate

servicii aduse în calitate de profesor de științe militare și de doctrinar al acestor științe,—excepționalul general, urmat de un entuziasm frenetic și cu o oarbă încredere de toți ostașii săi, atît în războiul din 1912-1913 cît și în cel din 1916—1918; și-a încheiat, în sfîrșit, aceeași carieră cu titlul de mareșal, înmîinîndu-i-se bastonul de însuși capul statului, de regele recunoscător Carol al II-lea.

Minunat e drumul străbătut de cel înmormîntat dăunăzi la Mărăști! Născut la 1859, într'o umilă locuință, din părinți vrednici, dar și ei umili, el își dă obștescul sfîrșit în 1938, în etate de 79 ani, încununat de glorie, plîns de un neam întreg și intrat în istorie cu un nume nepieritor.

Minunat drum, într'adevăr. De unde a pornit micul și plîpîndul Alexandru și cît de sus s'a înălțat! Puține vieți se sfîrșesc în așa de măreață apoteoză. Dar totodată puține sînt așa de trudnice și de zbućumate ca acea a fostului Mareșal, Ministru, Prim-Ministru și Consilier Regal.

Din cea mai fragedă vîrstă, a avut de îndurat greutățile vieții. Familia, lipsită de mijloace cum era, nu-i putea fixa o cale sigură de urmat. Harnicul și doritorul de învățatură adolescent oscila între seminar, școală de meserii, școală militară... Fiecare din aceste instituții a contribuit cu cîte ceva la dezvoltarea lui. Prin muncă continuă și încordată, plecînd dela aceste începuturi mai mult decît modeste, înzestrat însă din naștere cu deosebit de alese însușiri și 'n deosebi cu o voință de fier și cu o excepțională putere de muncă, a izbutit tînărul Averescu să-și îmbogățească mintea cu un imens capital de serioase și variate cunoștinți și să ajungă la acel înalt grad de cultură, prin care s'a impus tuturor, fie conaționali, fie străini, cu care a venit în contact.

Nu mediul cu așezămintele sale l-a format pe el, ci *singur* s'a format, înfruntînd toate obstacolele mediului.

Astfel, din capul locului, traiul i-a fost ostenitor, lupta necurmată, iar tocmai aceste începuturi cu mari opinteli l-au oțelit pentru întregul său viitor.

Viața nimănuî nu se scurge ca o apă lînă, niciodată tulburată de vînturi. De ai cumva rarul noroc să te strecorei pe acest pămînt fără prea zguduitoare lovituri ale soartei, nu-l poți avea și pe acela de a fi scutit de chinuitoarele frămîntări sufle-

tești care sînt inerente firii omenești: durerea e doar apanajul fiecărui muritor.

Iar cu cît o persoană se află mai sus așezată pe scara culturală și socială, cu cît rostul ei în arena publică este mai intens și activitatea-i mai bogată în fapte răsunătoare, cu atît îi sînt mai numeroase momentele de griji copleșitoare și de adînci amărăciuni.

În asemenea griji, amărăciuni și uriașe efortări, a dus-o ilustrul nostru defunct o viață întreagă. Deși în aparență rigid, calm, rece, inima-i era o comoară de senzibilitate și de caldă iubire a țării, a neamului, a aproapelui. N'a cîștigat el victorii neuitate ca cea dela Mărăști fără crize sufletești și nopți de insomnie. N'a doborît el mișcarea comunistă, care era pe cale de a zdruncina ordinea în stat, fără încordarea tuturor resurselor sale intelectuale și voliționale. Dacă s'a opus cu îndîrjire născocitorilor «Triunghiului morții», e că nu numai rațiunea, dar și inima îi dictau această atitudine. Iar în 1907, cînd a executat, ca militar, dispozițiile guvernului, el a salvat țara de pericolul iminent și de cumplita rușine a unei intervenții străine. Cît l-a durut însă necesitatea acelei acțiuni, aceasta n'o pot pricepe decît acei care l-au cunoscut mai de aproape.

Și cite și mai cite alte ceasuri de răscoliri ale tuturor fibrelor, suportate toate cu același stoicism.

Singura-i preocupare constantă era binele patriei. Din activitatea sa politică excludea cu migăleală tot ce putea avea o legătură cît de depărtată cu vre-un interes personal. Așa e știută popularitatea legendară, unică în felul ei, de care a avut parte în timpul războiului, ca și după încheierea păcii: apariția chipiului său era de ajuns, pentru ca să se înflăcăreze până la delir poporul adunat. Omul ordinii prin excelență și de autoritate, marele Averescu, dușman hotărît al oricărei demagogii, s'a ferit să uzeze cît de cît din formidabilul său ascendent datorit nețărmuritei dragoste a foștilor săi ostași și, printr'înșii, a întregului norod.

Știu că această fereală, această neexploatare a sentimentului popular, de cătră mulți a fost taxată drept o dovadă de lipsă de ștofă politică sau cel puțin de lipsă de abilitate. Nu constituie ea oare, dimpotrivă, proba unei excepțional de superioare moralități?!

Acestei atît de nobile și dezinteresate atitudini nu-i găsec

ca echivalent decît doar recentul gest al Primului Ministru Britanic, Chamberlain, cînd acesta, la propunerea făcută în Camera Comunelor, a răspuns că «nu are intenția să provoace în curînd alegeri generale, pentru că n'ar voi să tragă foloase politice din sentimentul general de recunoștință și de ușurare al țării». (Era în zilele de negrăit entuziasm de după acordul încheiat la München).

Mare e distanța, Doamne, dela astfel de atitudini și gesturi la prea apreciatele... «abilități» ale politicianismului de rînd.

Dacă, încheind, aducem cu zmerenie prinosul nostru de admirație celebrului militar, strateg și erou pe deoparte, distinsului și integrului bărbat de Stat, pe dealta, mai cuprindem în acest prinos, pe lîngă însușirile sale de adîncă înțelepciune și de om de inimă profund simțitoare, și acea rară virtute, pe care unii o numesc «păcat», virtutea de a fi fost «inabil» în politică.

Mareșalul Averescu, înzestrat cu asemenea neprețuite daruri, și le-a pus toate în slujba Țării și a Coroanei. Servitor credincios, statornic, dar și mîndru, al uneia și alteia, faptele sale rămîn înscrise cu litere de aur în Istoria Romîniei de sub Regii Carol I, Ferdinand I și Carol al II-lea.

Cu cîteva zile înainte de a se pierde, el face o adevărată profesiune de credință politică într'o scrisoare de mulțămire adresată Suveranului — chiar ultimele rînduri așternute pe hîrtie de mîna lui — terminînd-o cu cuvintele :

«Sînt o nețărmurită satisfacție că am stat constant în convingerile mele monarhice și am văzut în Carol al II-lea asigurarea viitorului ei» (a țării).

Aceste vorbe, publicate după deces, parcă sună a povață dată urmașilor.

O profesiune de credință a Mareșalului Alex. Averescu însă rămîne deapănarea de o însemnată valoare etică.

C. MEISSNER.
